

В.В. Гончаров, старш. викладач
Ю.Б. Резвушкин, старш. викладач
Сумський національний аграрний університет

РОЗВИТОК АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПРАВОПОРУШЕННЯ У СФЕРІ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН

В статті 92 Конституції України [1] адміністративну відповідальність визначено одним з основних видів юридичної відповідальності в Україні. Вона виступає наслідком невиконання чи неналежного виконання особою норм адміністративного законодавства, що тягне невідворотність реагування держави на адміністративні правопорушення (проступки) та встановлюється виключно її законами.

Адміністративна відповідальність за правопорушення в сфері земельних відносин займає один із найпоширеніших видів юридичної відповідальності. Вона встановлює специфічне реагування держави, спрямоване на захист земельних відносин шляхом виконання суб'єктом, який вчинив адміністративний проступок, примусово застосованих до нього заходів впливу спеціально уповноваженими органами чи посадовими особами за процедурою визначеною Кодексом України про адміністративні правопорушення.

Земельні правопорушення, які є підставою адміністративної відповідальності, передбачені як у статті 211 Земельного Кодексу України [2], так і в Кодексі України про адміністративні правопорушення (надалі КУпАП) - стаття 52 - 56, 188⁵ [3].

Крім того зміст деяких земельних проступків розкривається і в інших нормативно-правових актах, як наприклад у Законі України "Про державний контроль за використанням та охороною земель" [4], в якому дається визначення окремих складів адміністративних правопорушень у галузі земельного законодавства.

Норми адміністративної відповідальності за порушення земельного законодавства тривалий час не зазнавали суттєвих змін з часів прийняття Кодексу України про адміністративні правопорушення (1993 р.).

Розвиток законодавства щодо адміністративної відповідальності за порушення земельного законодавства рухається шляхом посилення відповідальності за окремі види порушень та встановлення нових видів адміністративних правопорушень.

Поштовхом щодо посилення відповідальності за порушення земельного законодавства слід вважати прийняття Закону України від 11.01.2007 р. № 578 - V "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення відповідальності за самовільне зайняття земельної ділянки" [5]. Вказаним законом штрафні санкції за самовільне зайняття земельної ділянки (стаття 53¹ КУпАП) були підвищені і стали становити для громадян від 170 грн. до 850 грн., а для посадових осіб від 240 грн. до 1700 грн.

З прийняттям Закону України від 15.04.2008р. № 271 - VI "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення відповідальності за порушення вимог земельного законодавства" [6] за такі види правопорушень земельного законодавства, як псування і забруднення сільськогосподарських земель, порушення правил використання земель, перекидання або приховування даних державного земельного кадастру та інші, розміри адміністративних стягнень у вигляді штрафу були підвищені вдвічі.

Вказаним законодавчим актом була встановлена адміністративна відповідальність за зняття та перенесення ґрунтового покриву земельних ділянок без спеціального дозволу, а також невиконання умов зняття, збереження і використання родючого шару ґрунту (стаття 53³ КУпАП). Стягнення за вказане правопорушення накладається у вигляді штрафу на громадян від 170 грн. до 340 грн., а на посадових осіб від 340 грн. до 850 грн.

Враховуючи незворотні наслідки щодо нераціонального використання земель сільськогосподарського використання Законом України № 1443 - VI від 04.06.2009 "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо збереження родючості ґрунтів" [7], встановлена адміністративна відповідальність за використання земельних ділянок сільськогосподарського призначення для ведення товарного сільськогосподарського виробництва без затверджених у випадках, визначених законом, проектів землеустрою, що забезпечують еколого - економічне обґрунтування сівозмін та впорядкування угідь (стаття 55 КУпАП). За вказане правопорушення громадяни притягуються до адміністративної відповідальності у вигляді штрафу від 850 грн. до 1700 грн. і на посадових осіб від 5100 грн. до 8500 грн. вказаний вид порушення земельного законодавства внесено до переліку порушень визначених в статті 211 Земельного кодексу України.

Прийнята низка законодавчих актів, які встановлюють нові склади адміністративних правопорушень за порушення земельного законодавства.

Закonom України від 5.11.2009 р. №1708 - VI " Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за правопорушення у сфері довкілля"[8] встановлена адміністративна відповідальність за незаконне заволодіння ґрунтовым покровом (поверхневим шаром) земель (стаття 53⁴ КУпАП). За вказане правопорушення накладається штраф - на громадян у розмірі від 510 грн. до 1190 грн., а на посадових осіб від 510 грн. до 1700 грн.

Адміністративна відповідальність за порушення строку погодження (відмови у погодженні) документації із землеустрою (стаття 53⁵ КУпАП) встановлена Законом України від 16.06.2011р. №3421 - VI «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення процедури посвідчення права власності на землю» [9]. За вказане правопорушення накладається штраф - на посадових осіб від 510 грн. до 850 грн., а за діяння, вчинене посадовою особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за таке саме порушення, накладається штраф від 510 грн. до 3400 грн.

З прийняттям Закону України від 07.07.2011р. №3613 - VI «Про державний земельний кадастр» [10] доповнено Кодекс України про адміністративні правопорушення статтею 53⁶ «Порушення законодавства про Державний земельний кадастр», яка встановлює відповідальність за порушення встановлених

законом строків внесення відомостей до Державного земельного кадастру, надання таких відомостей, вимагання не передбачених законом документів для внесення відомостей до Державного земельного кадастру та для надання таких відомостей. За вказане правопорушення накладається штраф на державних кадастрових реєстраторів від 340 грн. до 850 грн., а за ті самі діяння, вчиненні особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за таке саме порушення, накладається штраф від 850 грн. до 3400 грн.

Проведений аналіз законодавчих актів щодо посилення адміністративної відповідальності за порушення земельного законодавства, свідчить, що вказаний вид юридичної відповідальності, не втрачає своєї "актуальності" з розвитком суспільних відносин складовою яких є і земельні відносини. Адміністративна відповідальність є важливою правовою гарантією законності у сфері охорони та раціонального використання земельних ресурсів. Вона спрямована на попередження протиправних дій, відновлення законності, покарання правопорушників та відшкодування заподіяної шкоди.

Список використаних джерел: 1. Конституція України: Прийнята 28 червня 1996 року № 254к/96 – ВР [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>. 2. Земельний кодекс України: Прийнятий 25 жовтня 2001 року № 2768—III [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>. 3. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Прийнятий 07 грудня 1984 року №8074 – 10 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>. 4. Закон України від 12 червня 2003р. № 963-IV «Про державний контроль за використанням та охороною земель» [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/963-15>. 5. Закон України від 11 січня 2007 р. № 578 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення відповідальності за самовільне зайняття земельної ділянки» [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/578-16>. 6. Закон України від 15.04.2008 р. №271 - VI "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення відповідальності за порушення вимог земельного законодавства" [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/271-17>. 7. Законом України № 1443 - VI від 04.06.2009 "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо збереження родючості ґрунтів» [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1443-17>. 8. Закон України від 5.11.2009 р. №708 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за порушення у сфері довкілля» [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1708-17>. 9. Закон України від 16.06.2011р. №3521-VI "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення процедури посвідчення права власності на землю» [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3521-17>. 10. Закон України від 07.07.2011р. №3613 - VI «Про державний земельний кадастр» [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3613-17>.